

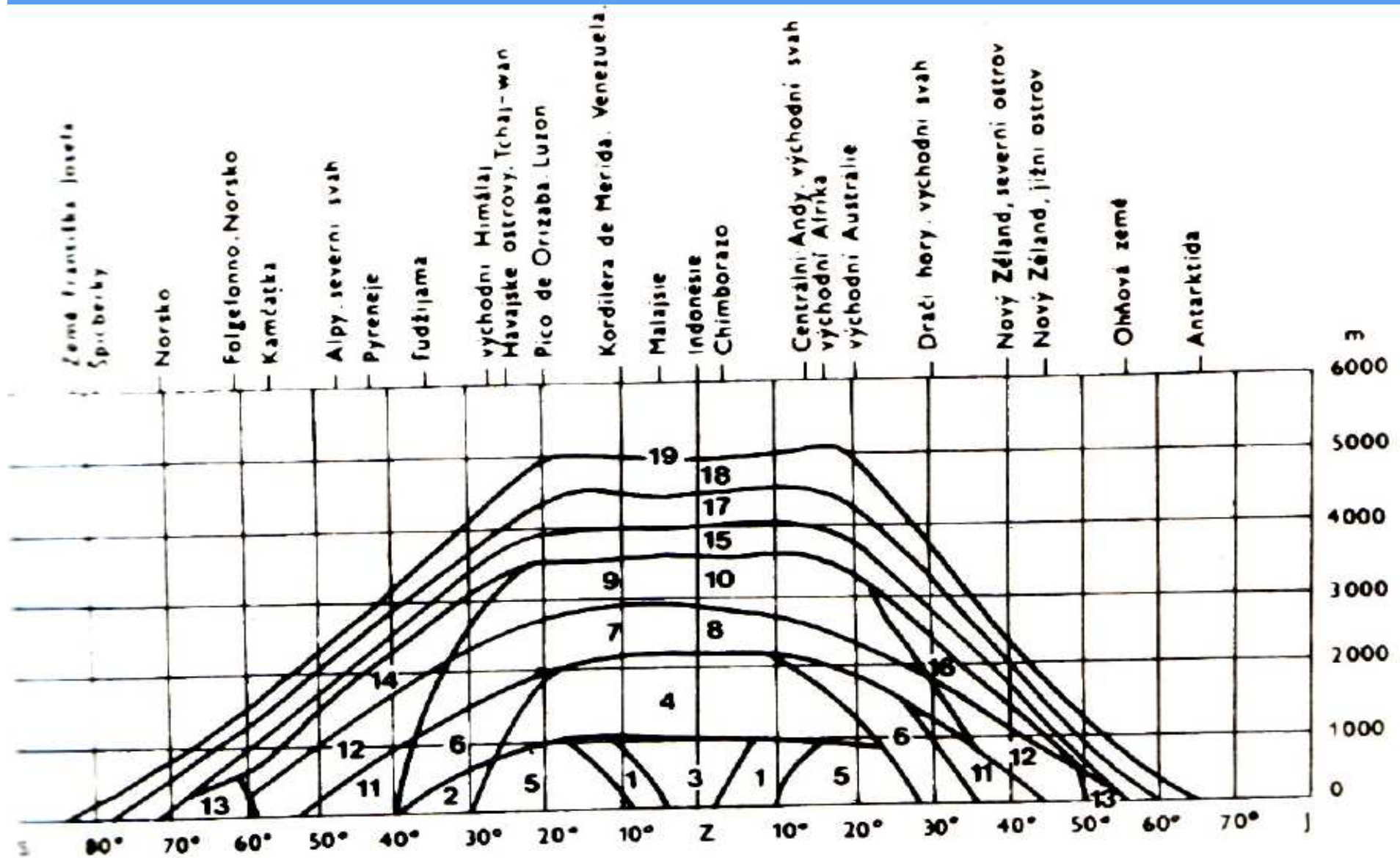
Vegetační stupně, trofické a hydrické řady na příkladu střední Evropy

Sestavil RNDr. Martin Culek, Ph.D. s využitím podkladů RNDr. Ing. M. Kynčla (str. 7.), C. Trolla (str. 5 a 6) a fotografií z publikací Úvod do obecné fyzické geografie, Chráněná území ČR, z Internetu i vlastního archívu.

Sled orobiomů (veget. stupňů) dán:

- FG pásmem, (geobiomem)
- Teplotní a Srážkovou kontinentalitou / oceanitou
- Poloze pohoří v rámci FG pásma (vliv sousedů)
- Orografickou horizontální zonálností
- Regionálními specifiky substrátu a georeliéfu
- Regionálními specifiky bioty

- **V detailu sled stupňů dotvořen:**
- Orientace svahů ke Slunci a větrům
- Odvívání a akumulace sněhu
- Geologický substrát
- Georeliéf + procesy (mury, laviny, ledovce)
- Antropogenní činnost

Svět - Orobiomy srážkově bohatých oblastí

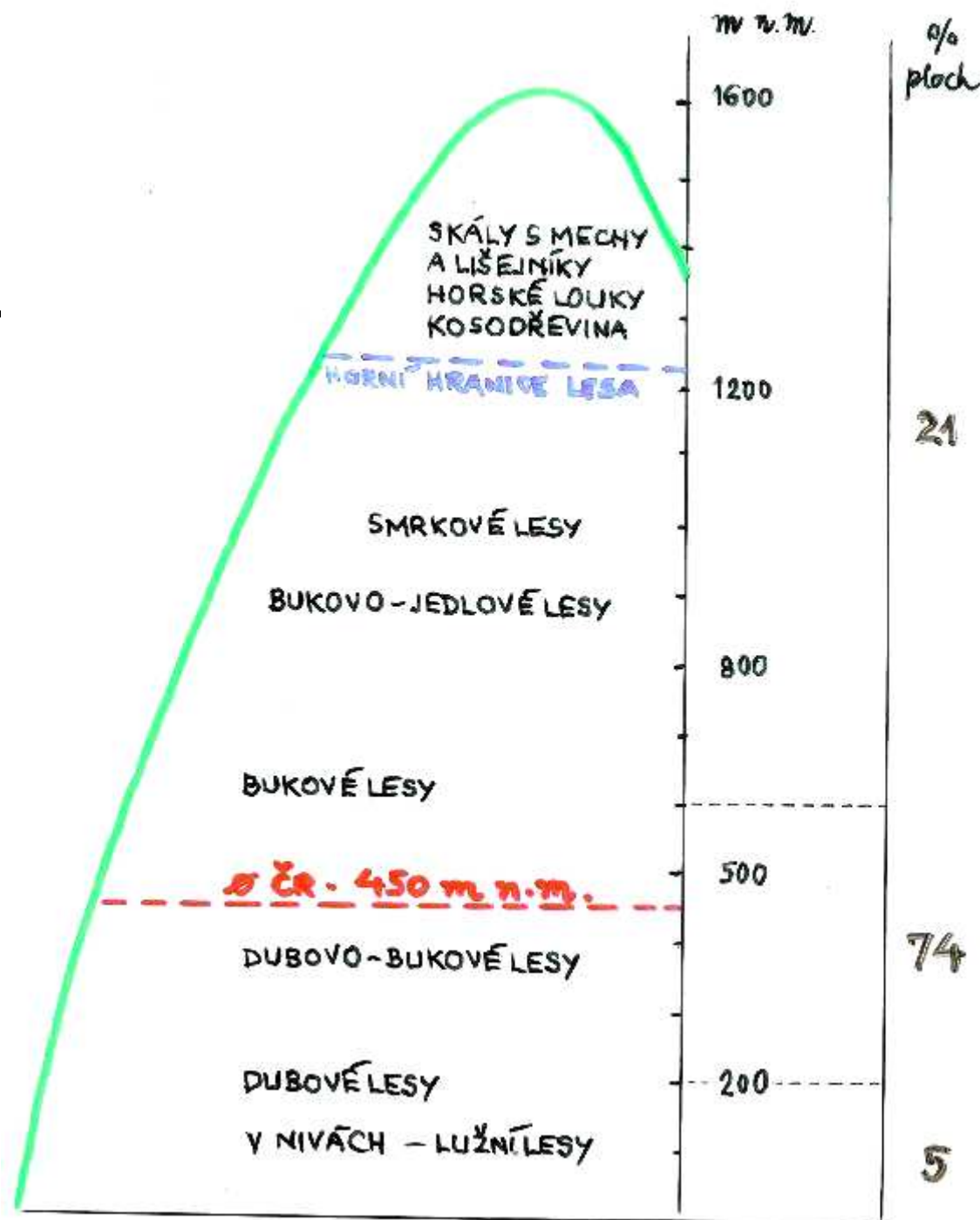

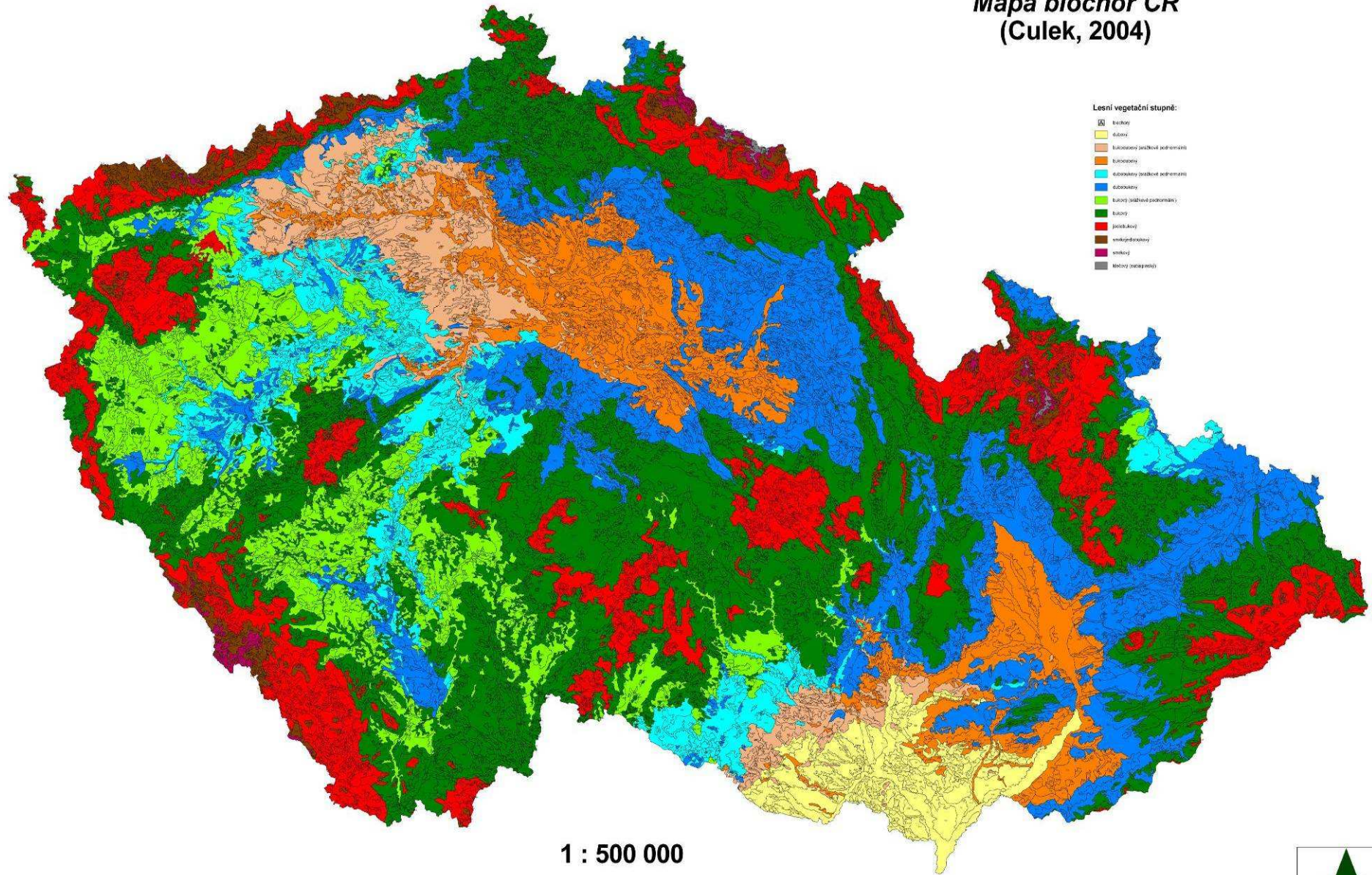
Vegetační stupně v ČR –

nazvány podle
dominujících
dřevin

- Málo závisí na
veget. stupni:
borovice, osika,
bříza, olše, lípy

Mapa biochor ČR (Culek, 2004)

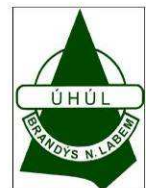

- Lesní vegetační stupně:
- Subalpina
  - Submontana
  - Submontana (subhumid) podzemní
  - Submontana (subhumid) nadzemní
  - Submontana (subhumid) podzemní
  - Submontana (subhumid) nadzemní
  - Submontana (subhumid) podzemní
  - Submontana (subhumid) nadzemní

1 : 500 000

Zpracoval a vytiskl: ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočka Brno

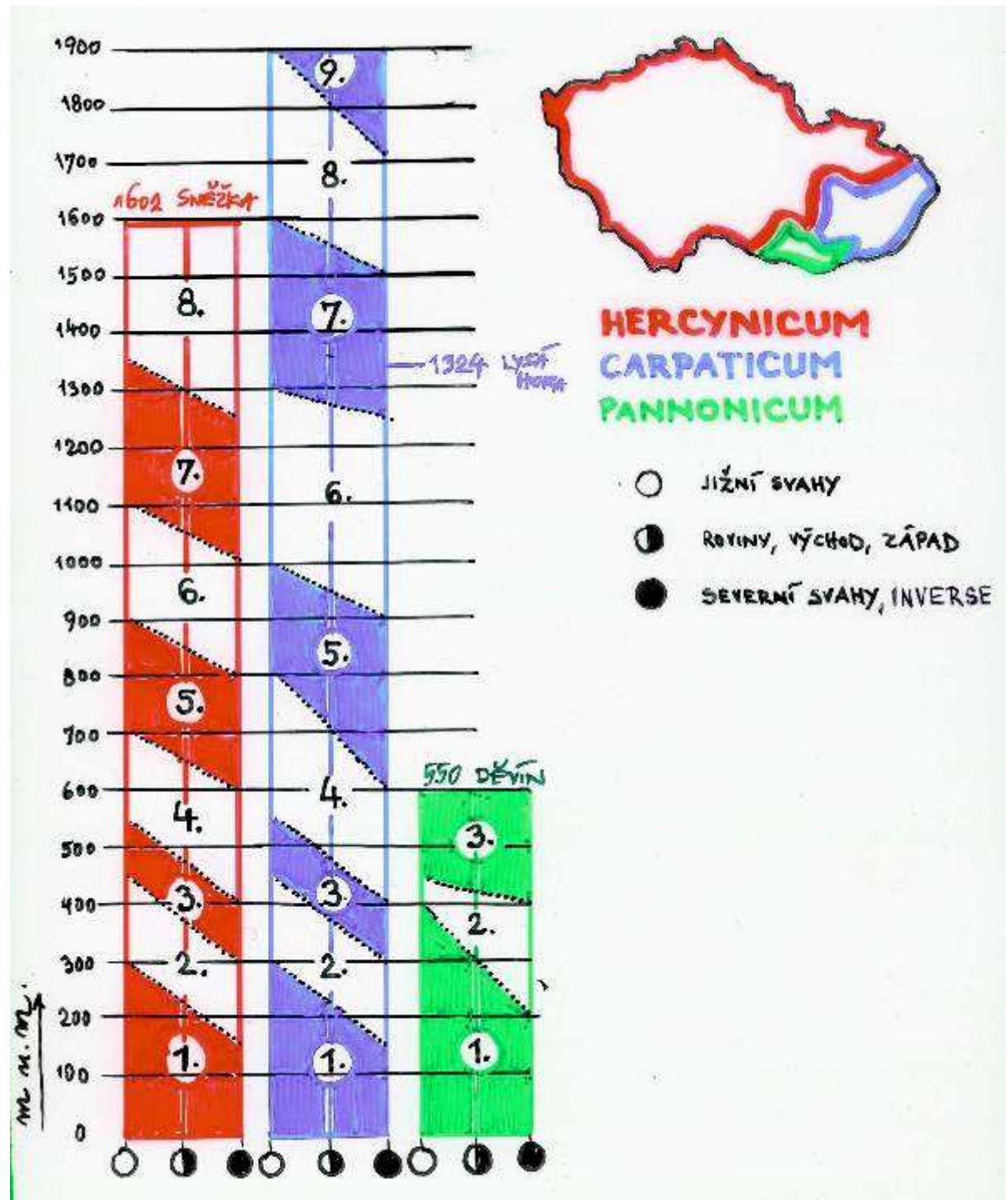

Vegetační stupně (v.s.) střední Evropy

<u>Vegetační stupeň</u>	<u>Prům. roční T</u>	Dny s prům. $T_d \geq$ <u>10^0 C</u>	<u>% plochy ČR</u>
• 1. V.s. dubový	přes 9^0	přes 170 dní	3,4 %
• 2. V.s. buko-dubový	$8,5^0$	cca 165 dní	14,0 %
• 3. V.s. dubo-bukový	8^0	cca 155 dní	24,5 %
• 4. V.s. bukový	$6,5^0$	cca 145 dní	42,6 %
• 5. V.s. jedlovo-bukový	$5,5^0$	cca 130 dní	12,9 %
• 6. V.s. smrko-jedlo-bukový	4^0	cca 115 dní	2,1 %
• 7. V.s. smrkový	2^0	cca 80 dní	0,4 %
• 8. V.s. klečový (subalpínský)	1^0	cca 50 dní	0,05 %
• 9. V.s. alpínský	-1^0	pod 20 dní	0,00 %
• 10. V.s. subnivální	$-2,5^0$	0 dní	-
• 11. V.s. nivální	pod $-3,5^0$	0 dní	-

Závislost vegetačních stupňů na nadmořské výšce a orientaci svahů

1. Vegetační stupeň - svahy

1. v.s. – rozvolněný les

1.
Vege-
tační
stupeň
- niva

1. v.s. _ kulturní krajina

1. v.s. - Dubový

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• přes 9 ⁰	• přes 170 dní	490-600	3,4 %
• Výška v ČR: 148 – 300 (548) m - Děvín			
• Kde:			
• Využití území (%): lesy 15 , pole 62 , TTP 4 , sady 5 , vinice <u>4</u> , vody <u>4</u> , sídla 4			
• Typické druhy:			

2.
Vege-
tační
stupeň

2.v.s. _ kulturní krajina

2. V. s. – Bukovo – dubový

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• Oc: 8,2-8,8 ⁰	cca 165 dní	550-700	14,0 %
• Kon: do 7,6 ⁰		441-550	
• Výška v ČR: 130 – 400 (740) m – Doup. hory.			
• Kde:			
• Využití území: lesy 14 , pole 62 , TTP 4 , sady 5 , vinice 1 , vody 2 , sídla 6 , devast. plochy (doly) 6			
• Typické druhy:			

3. Vegetační stupeň

3. v.s. – Dubovo – bukový

Ta	Td $\geq 10^{\circ}$ C	Srážky	% pl. ČR
• Oc.: 7,5-8,7 ⁰	cca 155 dní	600-900	24,5
• Kon: 7,0-8,2 ⁰		490-620	
• Výška v ČR: 117 – 500 (750) m – Doup. hory.			
• Kde:			
• Využití území: lesy 28 , pole 47 , TTP 10 , sady 4 , vody 2 , sídla 4			
• Typické druhy:			

4.
Vege-
tační
stupeň
v Hercy-
niku

4. Vegetační stupeň v Karpatiku

4. v.s. - Bukový

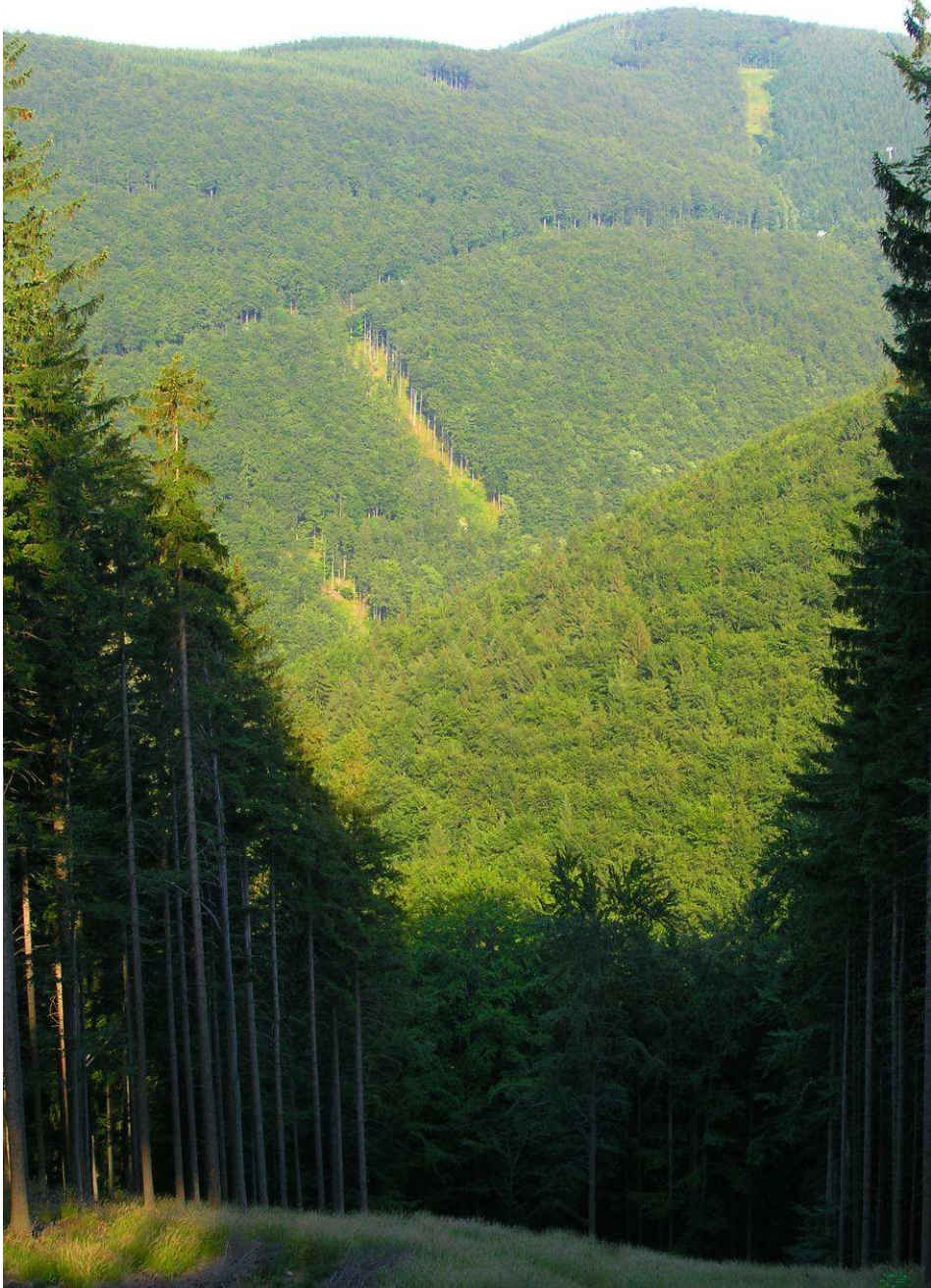
<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• Oc: 6,1-8,2 ⁰	cca 145 dní	650-1100	42,6
• Kon: 5,0-7,0 ⁰		560-700	
• Výška v ČR: 120 – 700(840) m – Doup. hory, V. Javořina			
• Kde:			
• Využití území: les 37, pole 36, TTP 17, sady 3, vody 2, sídla 3			
• Typické druhy:			

5. Vege- tační stupeň

Podmáčené smrčiny 5. – 6. v.s.

5. Vegetační stupeň – kulturní krajina

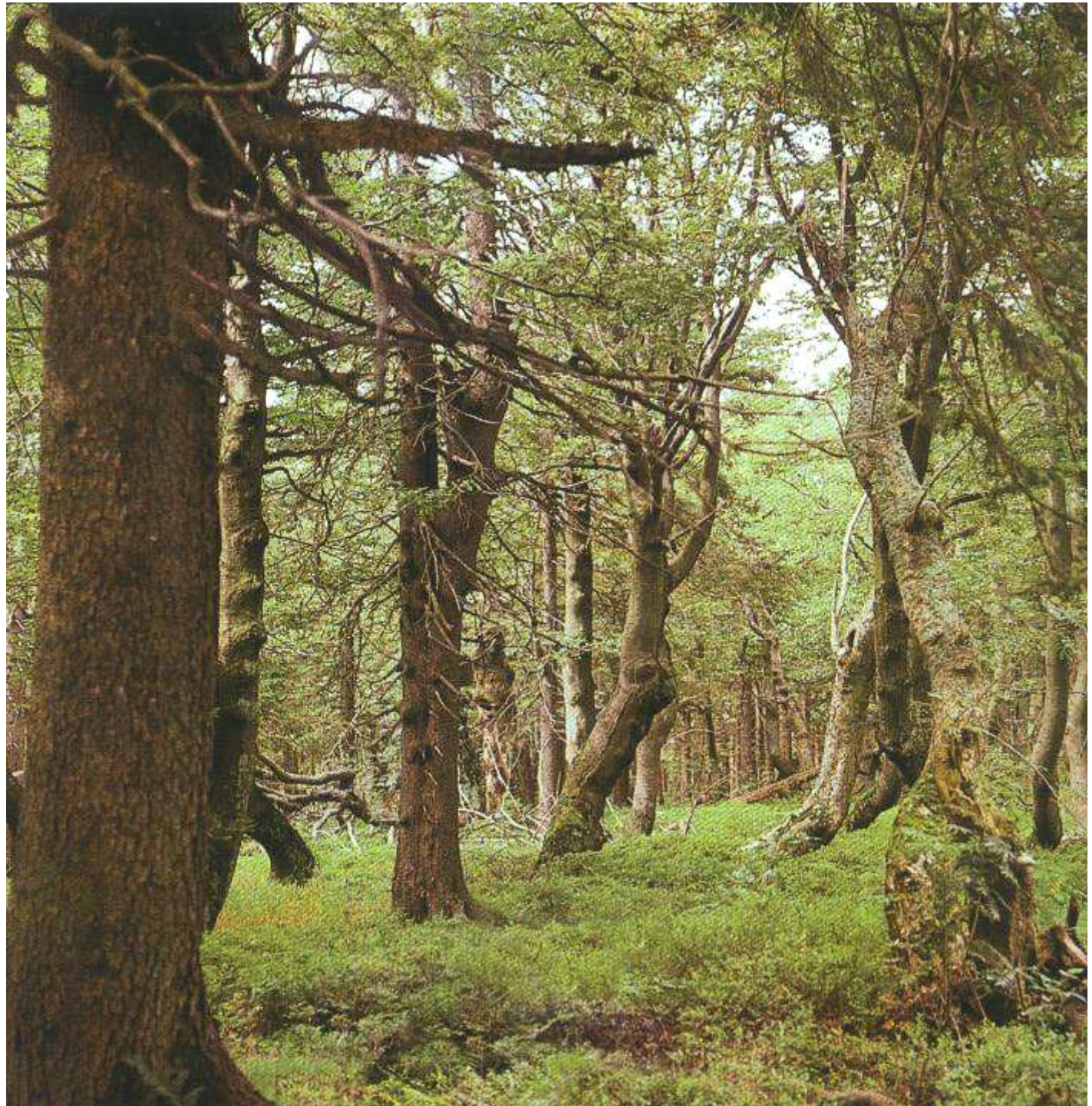

5. v.s. – Jedlo-bukový

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• Oc: 5,2-6,6 ⁰	cca 130 dní	800-1300	12,9
• Kon: 4,0-5,0 ⁰		700-800	
• Výška v ČR: 500 – 1000 (1200) m – JV Šumava			
• Kde:			
• Využití území:			
les 57 , pole 13 , TTP 23 , sady 1 , vody 2 , sídla 1,6			
• Typické druhy:			

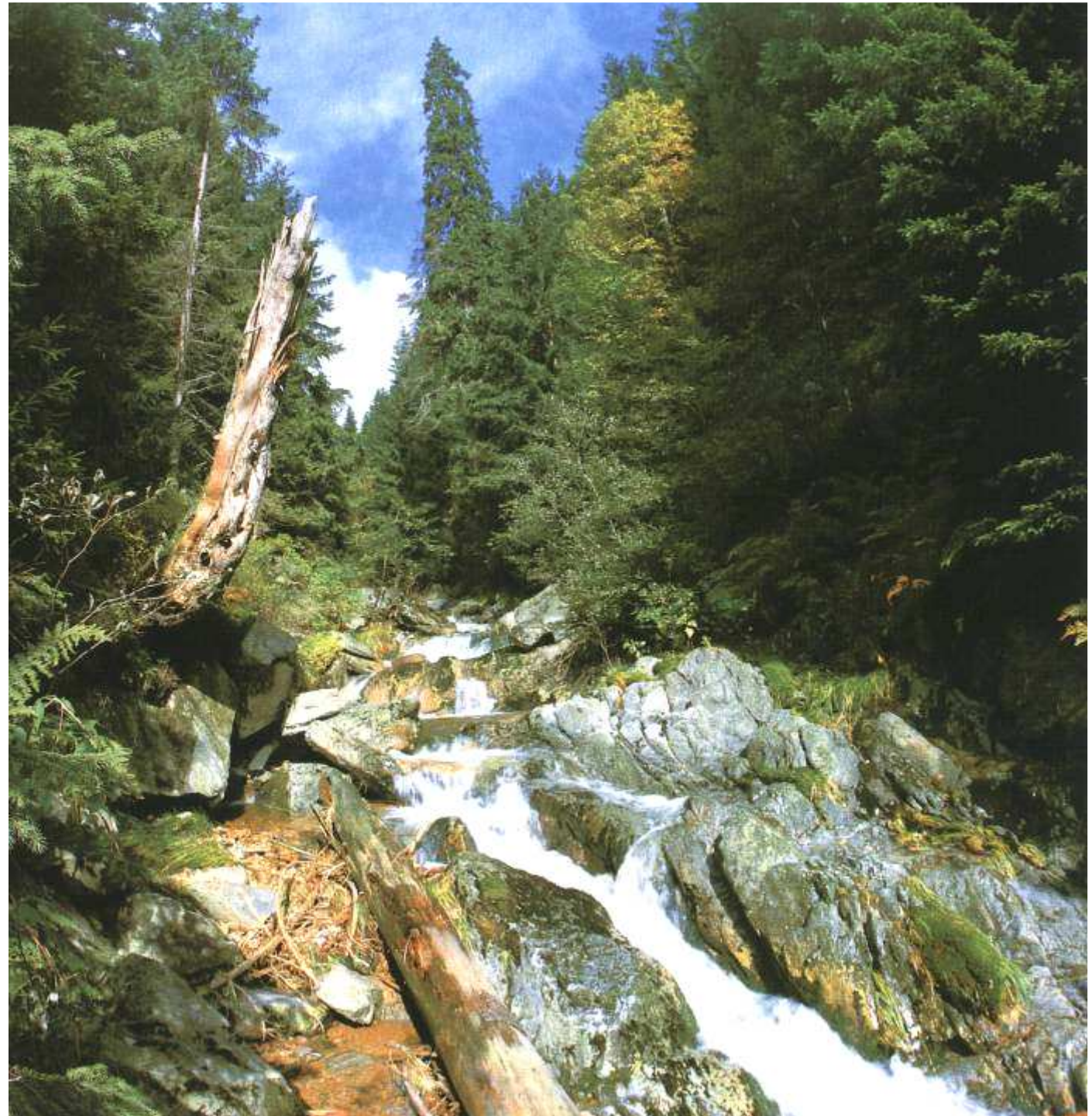

6.
Vege-
tační
stupeň

6.
Vegeta-
ční
stupeň –
údolí

Rašeliniště (vrchoviště) 6. v.s. Chalupská slat' – Šumava. Rašeliná jezírka

6. v.s. – Smrko-jedlo-bukový

Ta	Td $\geq 10^{\circ}$ C	Srážky	% pl. ČR
• Oc: 4,0-5,2 ⁰ Kon: 2,5-4,0 ⁰	cca 115 dní	900-1500 700-900	2,1

- Výška v ČR: 550 – 1200 (1350) m – JV Šumava
- Kde:
- Využití území:
les **87**, pole **0**, TTP **10**, sady **0**, vody **1**, sídla **0,6**
- Typické druhy:

7. Vegetační stupeň

Foto M. Culek

Horské ekotypy smrku – Šumava

7. Vegetační stupeň – rašeliniště

Kde to je? Co se stalo s lesem?

7. v.s. - Smrkový

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• Oc: 2,0-4,0 ⁰	cca 80 dní	1300-1700	0,4
• Kon: 1,4-2,5 ⁰		1200-1300	
• Výška v ČR: 1000 – 1350 (1460) m – JV Šumava			
• Kde:			
• Využití území:			
les 95 , pole 0 , TTP 3 , sady 0 , vody 1 , sídla 0,2			
• Typické druhy: podbělice alpská, třtina chloupkatá			

Horní hranice lesa

Horní hranice lesa obecně stoupá:

- K rovníku - vyšší teploty (=► veg. obd.)
- Do nitra kontinentů - zonální kontinentalita
- Do středu horské soustavy - horská kontinentalita.
- S vyšší biodiverzitou horských stromů

Horní hranice lesa ve střední Evropě (přibližné hodnoty)

- Harz (Brocken 1142 m) – 1050 m
- Krkonoše (Sněžka 1602 m) – 1250 m
- Jeseníky (Praděd 1491 m) – 1330 m
- Šumava SZ (Velký Javor 1457 m) – 1300 m
- Šumava JV (Plechý 1378 m) – nad 1400 m
- Vysoké Tatry (Gerlach 2655 m) – 1400-1600 m
- Severní Alpy – 1600 m
- Centrální Alpy (Engaden) – 2100 m
- Jižní Alpy – 2000 m

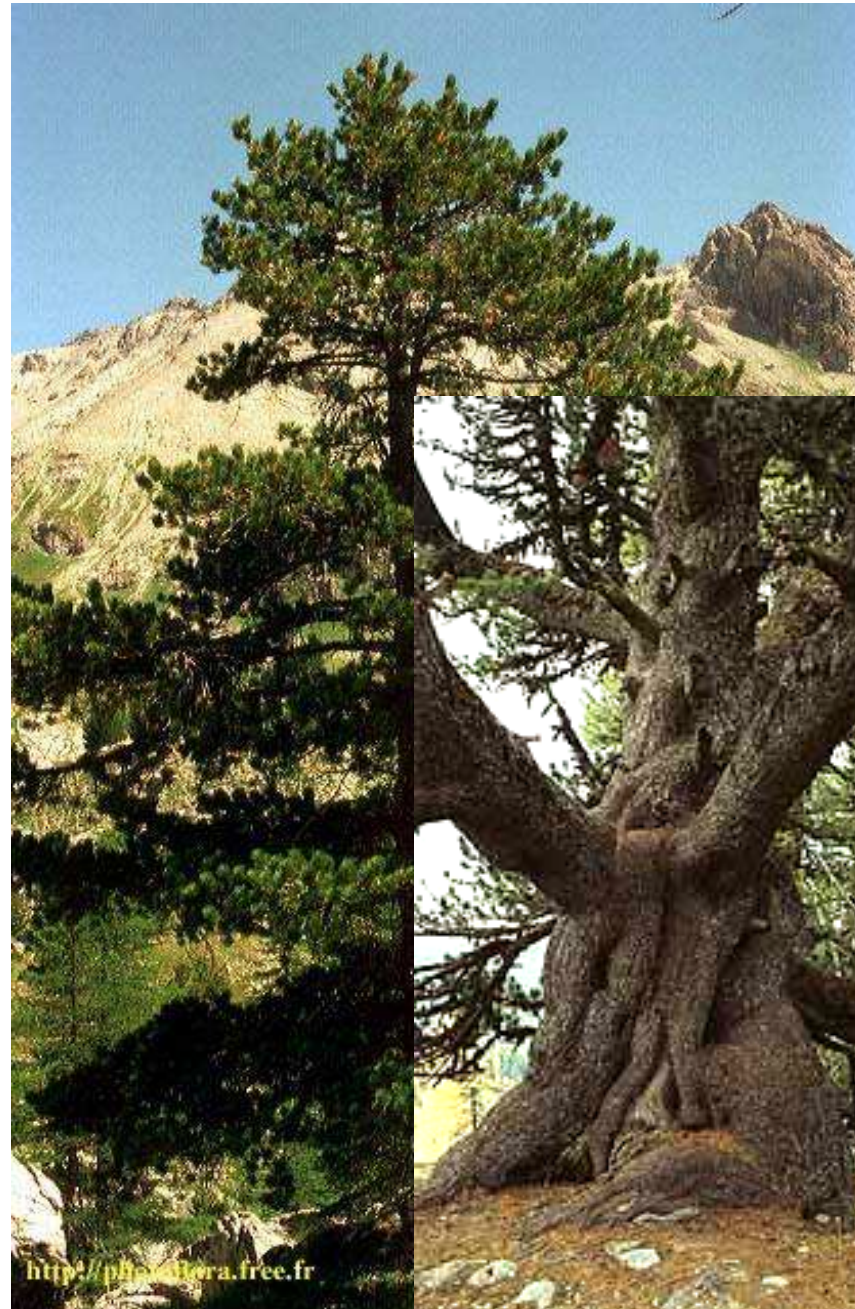
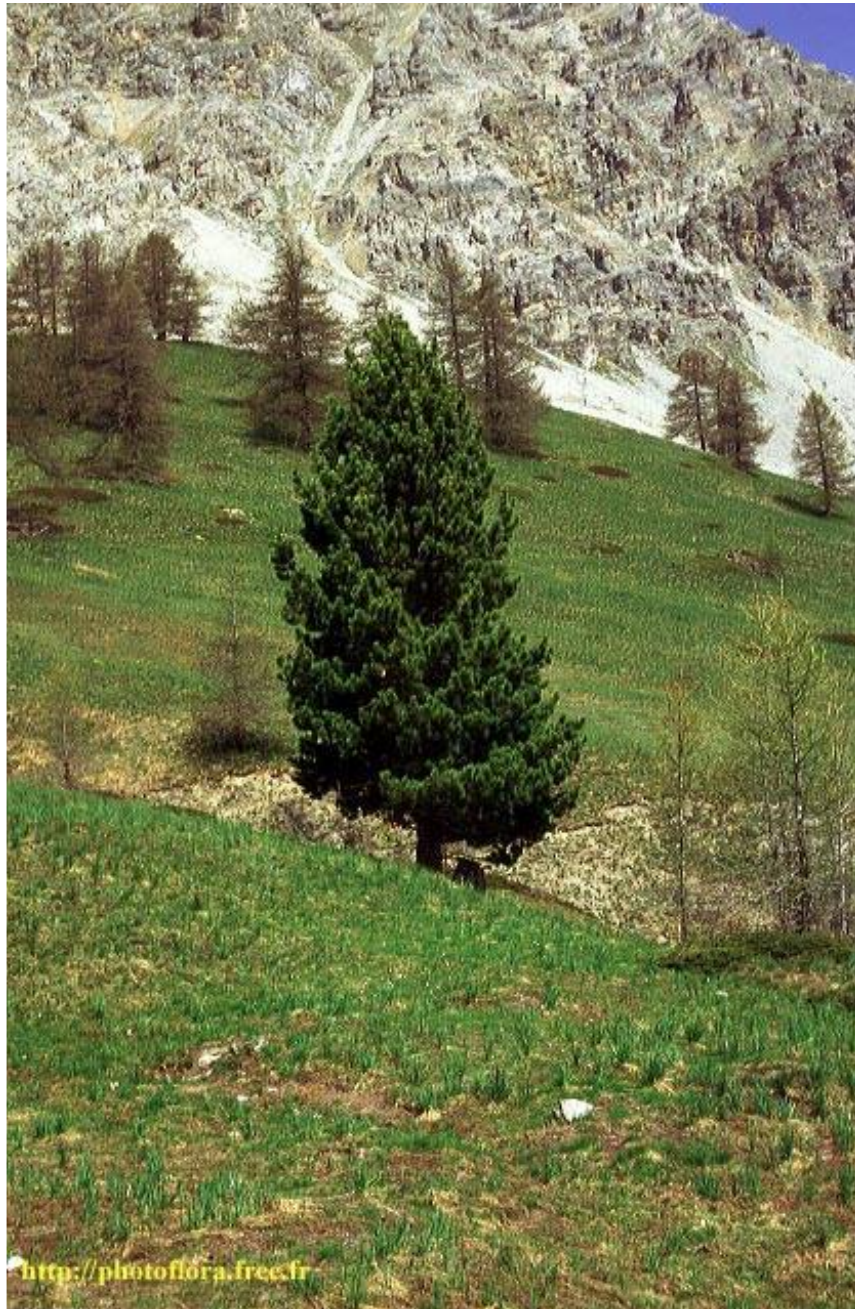

7. Vegetační stupeň – horní hranice lesa

Horní hranice lesa – Francouzské Alpy

8. Vegetační stupeň - plošina

8. Vegetační stupeň – ledovcový kar

8. Vegetační stupeň – ledovcový kar

7.-8. Vegetační stupeň - lavina

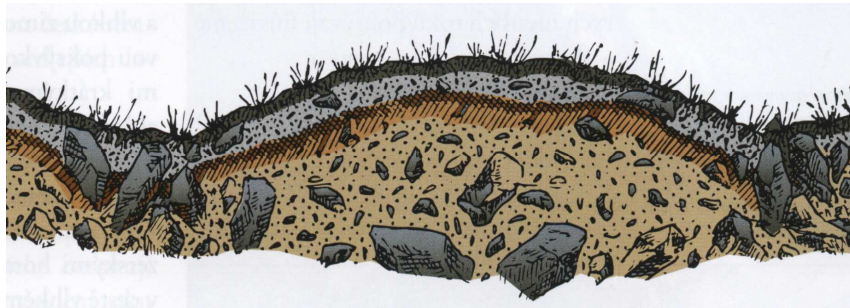

8. v.s. – subalpínský (klečový)

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• +2,0 – -1 ⁰	cca 50 dní	≥ 1400	0,05 %
• Výška v ČR: 1250 (1460) – 1650 m ? – Sněžka			
• Kde:			
• Využití území:			
les+kleč 30 , pole 0 , TTP a sutě 69 , sady 0 , vody 0,2 , sídla 0,1			
• Typické druhy: prvosenka nejmenší			

9. Vegetační stupeň - Krkonoše

9. Vegetační stupeň – Korutanské Alpy

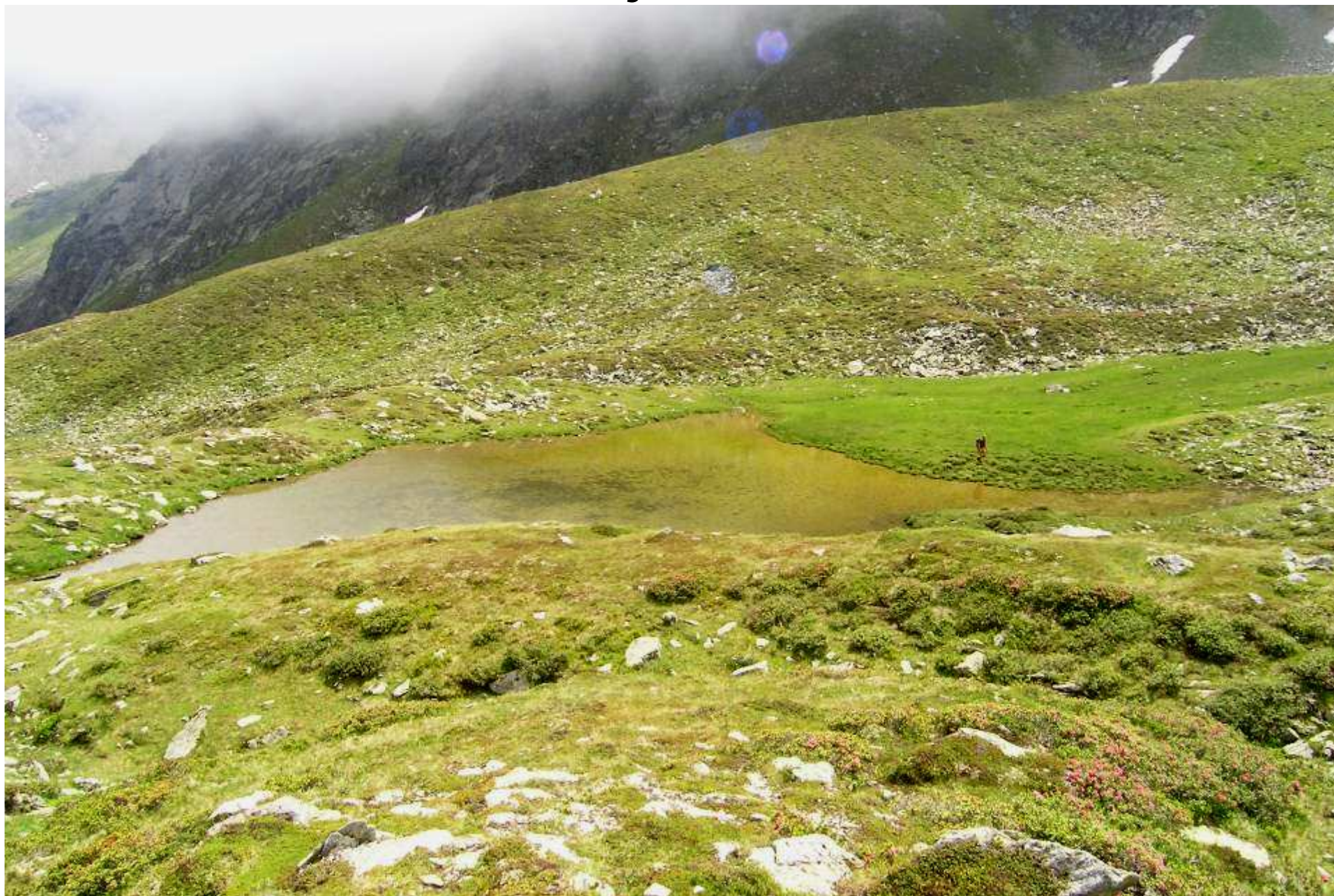

Polštářová vegetace – mydlice nejmenší

Ledovcová jezera – 9.v.s.

9. v.s. - Alpínský

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• $<0^{\circ}$	pod 20 dní	≥ 1400 ++	0,00
• Výška v ČR: teoreticky nad 1650 m.			
• Extr. stan. v 8.v.s.: 1350 – 1600 m – Krkonoše.			
• Výška ve Vysokých Tatrách: 1900 – 2300 m			
• Výška v Alpách: 2100 – 2600 (2800) m			
• Kde:			
• Využití území: les 0 , TTP+sutě 99 , vody 1 , sídla 0			
• Typické druhy: plazivé vrby			

10. Vegetační stup. – Korutanské Alpy

Protěž nízká

Salix serphyllifolia

10. v.s. - Subnivální

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
-2,5 ⁰ – -4 ⁰	0 dní	1400-2000	-
- Výška ve Vysokých Tatrách: 2300 – 2700 m ?
- Výška v Alpách: 2600 – 3000 m
- Kde:
- Využití území:
kamenité povrchy **80**, TTP **10**, sníh **5**, vody **5**
- Typické druhy:

11. Vegetační stupeň – Grossglockner

Finsteraahorn (Švýcarsko, 4273 m)

Pryskyřník ledovcový

Klein Matterhorn 3885 m

11. v.s. - Nivální

<u>Ta</u>	<u>Td $\geq 10^{\circ}$ C</u>	<u>Srážky</u>	<u>% pl. ČR</u>
• $< -4,0^{\circ}$	0 dní	1000-1500	-
- Výška v Alpách: nad 3000 m
  - Kde:
  - Využití území:
sníh a ledovce **90**, skály **10**
  - Typické druhy:

Trofické řady (Zlatník 1976)

- **A – oligotrofní (chudá bázemi i dusíkem)**
- **AB – hemioligotrofní (mírně chudá)**
- **B – mezotrofní (mírně bohatá)**
- **BC – heminitrofilní (polobohatá dusíkem)**
- **BD – hemialkalifilní (polobohatá bázemi)**
- **C – nitrofilní (bohatá dusíkem)**
- **CD – nitrofilně-alkalifilní (bohatá N i Ca)**
- **D – alkalifilní (bohatá bázemi = Ca)**

Hydrické řady

- **1 – zakrslá**
- **2 – omezená**
- **3 – normální**
- **4 – podmáčená (vlhká)**
- **5 – mokrá**
- **(6 – rašelinná)**

Skupiny typů geobiocénů (STG)

- STG – ekologická definice stanoviště (ekotopu) => stanovení potenciální bioty
- $STG = VS + TŘ + HŘ$
- 3AB2 =?

